

**БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра русского языка**

**Аннотация к дипломной работе
«Контекстуальная семантизация имени собственного
в мемуарной литературе»**

Рагель Ксения Игоревна

Научный руководитель –
профессор
Волынец Т. Н.

2019

РЕФЕРАТ

Дипломная работа состоит из введения, трех глав, заключения, списка использованной литературы (48 источников), одной иллюстрации, шести таблиц и приложения. Объем основного текста работы – 59 страниц (из общих 68).

Ключевые слова: ИМЯ СОБСТВЕННОЕ; МЕМУАРНЫЙ ТЕКСТ; ФУНКЦИОНАЛЬНАЯ СЕМАНТИЗАЦИЯ; ПЕРВИЧНАЯ НОМИНАЦИЯ; ВТОРИЧНАЯ НОМИНАЦИЯ; ПРЕДИКАТИВНАЯ КОНСТРУКЦИЯ.

Цель работы – выявить и охарактеризовать языковые средства, используемые в мемуарах Н. Я. Мандельштам для функциональной семантизации имен собственных *О. Мандельштам* и *А. Ахматова*; оценить значимость и системные взаимосвязи номинативных единиц, используемых автором мемуаров для оценки и характеристики «культурно значимых имен».

Актуальность работы обусловлена: 1) необходимостью расширения и углубления наших представлений о функционировании имен собственных в тексте; 2) отсутствием специальных лингвистических исследований, посвящённых анализу функциональной семантизации онимов в мемуарной литературе в целом, в «Воспоминаниях» Н. Я. Мандельштам в частности.

Объект исследования – языковые единицы, используемые автором мемуаров для функциональной семантизации имен собственных *Осип Мандельштам* и *Анна Ахматова*.

Предмет исследования – структурно-семантические и функциональные характеристики языковых единиц, группирующихся в тексте «Воспоминаний» вокруг онимов *Осип Мандельштам* и *Анна Ахматова*.

Результаты проведенного исследования: установлены основные способы семантизации онимов *Осип Мандельштам* и *Анна Ахматова*; выявлены разноаспектные (процессуальные и атрибутивные) характеристики, с помощью которых в мемуарном тексте формируется семантическое содержание прецедентных онимов.

Практическая значимость исследования заключается в расширении и углублении научных представлений о процессе семантизации имени собственного в тексте. Материал и результаты исследования могут быть использованы в учебной и научно-исследовательской деятельности.

Научная новизна. В работе рассмотрен процесс семантизации онимов *Осип Мандельштам* и *Анна Ахматова* в мемуарном тексте Н. Я. Мандельштам; выявлены первичные и вторичные номинации данных лиц, установлены языковые средства, группирующиеся вокруг онимов *Осип Мандельштам* и *Анна Ахматова* и формирующие их контекстуальное содержание.

РЭФЕРАТ

Дыпломная работа складаецца з уводзінаў, трох глаў, заключэння, спіса выкарыстанай літаратуры (48 крыніц), адной ілюстрацыі, шасці табліц і дадатку. Аб'ём асноўнага тэксту – 59 старонак (з агульных 68).

Ключавыя словы: УЛАСНАЕ ІМЯ; МЕМУАРНЫ ТЭКСТ; ФУНКЦЫЯНАЛЬНАЯ СЕМАНТЫЗАЦЫЯ; ПЕРШАСНАЯ НАМІНАЦЫЯ; ДРУГАСНАЯ НАМІНАЦЫЯ; ПРЭДЫКАТЫЎНАЯ КАНСТРУКЦЫЯ.

Мэта работы – выявіць і ахарактарызаваць моўныя сродкі, якія выкарыстоўваюцца ў мемуарах Н. Я. Мандэльштам для функцыянальнай семантызацыі ўласных імён *В. Мандэльштам* і *Г. Ахматава*; ацаніць значнасць і сістэмныя ўзаемасувязі намінацыйных адзінак, якія выкарыстоўваюцца аўтарам мемуараў для ацэнкі і характарыстыкі «культурна значных імён».

Актуальнасць работы абумоўлена: 1) неабходнасцю пашырэння і паглыблення нашых уяўленняў пра функцыянаванне ўласных імён у тэксце; 2) адсутнасцю спецыяльных лінгвістычных даследаванняў, прысвечаных аналізу функцыянальнай семантызацыі онімаў у мемуарнай літаратуры ў цэлым, ва «Успамінах» Н. Я. Мандэльштам у прыватнасці.

Аб'ект даследавання – моўныя адзінкі, якія выкарыстоўваюцца аўтарам мемуараў для функцыянальнай семантызацыі ўласных імён *Vocip Мандэльштам* і *Ганна Ахматава*.

Прадмет даследавання – структурна-семантычныя і функцыянальныя характарыстыкі моўных адзінак, якія групуюцца ў тэксце «Успамінаў» вакол онімаў *Vocip Мандэльштам* і *Ганна Ахматава*.

Вынікі праведзенага даследавання: устаноўлены асноўныя спосабы семантызацыі онімаў *Vocip Мандэльштам* і *Ганна Ахматава*; выяўлены разнастайныя (працэсуальныя і атрыбутыўныя) характарыстыкі, пры дапамозе якіх у мемуарным тэксце фарміруецца семантычны змест прэцэдэнтных онімаў.

Практычная значнасць даследавання заключаецца ў пашырэнні і паглыбленні навуковых уяўленняў пра працэс семантызацыі ўласнага імя ў тэксце. Матэрыял і вынікі даследавання могуць быць выкарыстаны ў вучэбнай і навукова-даследчай дзейнасці.

Навуковая навізна. У рабоце разгледжаны працэс семантызацыі онімаў *Vocip Мандэльштам* і *Ганна Ахматава* ў мемуарным тэксце Н. Я. Мандэльштам; выяўлены першасныя і другасныя намінацыі згаданых асоб, устаноўлены моўныя сродкі (ад лексемы да міні-кантэксту), якія групуюцца вакол онімаў *Vocip Мандэльштам* і *Ганна Ахматава* і фарміруюць іх кантэкстуальны змест.

ABSTRACT

The diploma work consists of an introduction, three chapters, conclusion, 48 sources reference list, an illustration and annex. The volume of work is 59 pages (68 in total).

Keywords: PROPER NAME; MEMORIAL TEXT; FUNCTION SEMANTIZATION; PRIMARY NOMINATION; SECONDARY NOMINATION; PREDICATIVE CONSTRUCTION.

The purpose of the diploma work – to identify and describe language means used in the memoirs of N. Mandelstam for the functional semantization of proper names *O. Mandelstam* and *A. Akhmatova*; to evaluate the significance and systematic interrelationship of the nominative units used by the author of the memoirs for the assessment and characterization of "culturally significant names".

The relevance of the work is caused by: 1) the need to expand and deepen our understanding of the functioning of proper names in the text; 2) lack of special linguistic studies devoted to the analysis of functional semantization of proper names in the "Memoirs" N. Mandelstam.

Object of research – language units used by the author of memoirs for functional semantization of proper names *O. Mandelstam* and *A. Akhmatova*.

Subject of research – structural, semantic and functional characteristics of language units grouped in the text of "Memoirs" around the homonyms *O. Mandelstam* and *A. Akhmatova*.

The results of the conducted research: the main ways of semantization of the proper names *O. Mandelstam* and *A. Akhmatova* were established; the diverse (processual and attributive) characteristics were revealed, with the help of which the semantic content of precedent onyms was formed in the memorial text.

Practical significance of the research: to expand and deepen scientific understanding of the proper name semantization process in the text was expanded and deepened. The material and results of the study can be used in educational and research activities.

The scientific novelty. The process of semantization of names *O. Mandelstam* and *A. Akhmatova* in a memorial text N. Mandelstam was observed; primary and secondary nominations of these persons were identified, language tools (from the lexical unit to a mini-context), grouping around the homonyms *O. Mandelstam* and *A. Akhmatova* and forming their contextual content were set.